

Op te bergen
in de band van
19 maart 2003

***Statenstuk* 23**

Energieneutraal sportcomplex Kloosterveen

Advies: ter behandeling in de Statencommissie Milieu, Water en Groen op
10 februari 2003

B-stuk

Behandeld door mevrouw J.R. Warmelts-Boelens, telefoonnummer
(0592) 365837 en de heer J. Koops, telefoonnummer (0592) 365839
Portefeuillehouder: de heer Joh. Dijks

Inleiding

In de wijk Kloosterveen wordt in 2003 gestart met de aanleg en bouw van een multifunctioneel sportcomplex. Het park wordt ontwikkeld door de gemeente Assen. De plannen zijn inmiddels gepresenteerd aan de bewoners van de wijk Kloosterveen. Het plan, dat is opgesteld door de Grontmij, is hier bijgevoegd. Het sportpark wordt overeenkomstig het Convenant Duurzaam Bouwen 2001 gebouwd. Daarnaast wil de gemeente Assen bewerkstelligen dat door het nemen van extra maatregelen er sprake is van een energieneutraal sportpark. Er wordt een bijdrage gevraagd voor de meerkosten van de specifieke energiemaatregelen.

Aan het adviesbureau Invent te Beilen is opdracht gegeven te onderzoeken welke mogelijkheden hiertoe zijn. Het onderzoek is binnenkort gereed. De gemeente Assen wil innoverende technieken in het gebouw toepassen. Innoverend is met name de combinatie van alle toe te passen facetten van duurzaam bouwen in een sportcomplex, alsmede de gebruiksvriendelijkheid van de toepassingen voor de vele gebruikers.

De voorgenomen toe te passen maatregelen zijn:

- het toepassen van een lagetemperatuursysteem;
- warmte- en koudeopslag (warmtepompen);
- het plaatsen van zonneboilers;
- het plaatsen van fotovoltaïsche panelen (PV);
- het plaatsen van windturbines van het type Turby (kleinschalige horizontale windturbines);
- energiezuinige verlichting en toepassing van aanwezigheidsdetectoren en dergelijke;
- specifieke maatregelen op het gebied van de waterhuishouding;
- lichtkoepels/solatubes voor daglicht.

De realisatie van dit energieneutraal sportcomplex is duidelijk een voorbeeldproject. Het onderscheid tussen energiezuinig en energieneutraal is dat in deze situatie de energie, die gebruikt wordt, zelf wordt opgewekt en bovendien duurzaam wordt opgewekt. Bij een energieneutrale situatie is de energiestatistiek coëfficiënt (EPC) 0 en is de uitstoot van kooldioxide tot 0 teruggebracht.

Er zijn nog weinig energieneutrale gebouwen in de utiliteitsbouw in Nederland.

In Drenthe is er slechts 1, namelijk het kantoor van Invent te Beilen.

De toepassingen tot nu toe zijn vooral te vinden in kantoren, maar nog niet in sportcomplexen.

In Nederland zijn wel energiezuinige varianten, maar er is nog geen energieneutraal sportcomplex.

Van utiliteitsbouw is algemeen bekend dat daar de energiestatistieknormen nog niet zo hoog liggen in vergelijking met de woningbouw. Het complex kan naast een provinciale dus ook een duidelijke landelijke uitstraling krijgen. Bovendien wordt het pand gebruikt door zeer verschillende groepen mensen van verschillende leeftijdscategorieën en is het pand openbaar toegankelijk, waardoor veel mensen kennis kunnen nemen van de toegepaste technieken en niet, zoals vaak het geval is, uitsluitend deskundigen.

De totale investeringskosten voor het realiseren van het sportcomplex bedragen €3 miljoen. De meerkosten voor de energieneutrale maatregelen in het gebouw bedragen circa €200.000,--.

Afhankelijk van de uitkomsten van het rapport van Invent begin 2003 zal de gemeente Assen definitief een beslissing nemen. Cofinanciering van de provincie met €100.000,-- is daarbij een voorwaarde voor een positieve beslissing.

De rijkssubsidies zijn met ingang van 2003 afgeschaft. De provincie Drenthe wil zich, blijkens de provinciale doelstellingen (zie hiervoor onder Argumenten), sterk maken voor energiebesparende maatregelen. Nu het Rijk het laat afweten, is het dringend gewenst dat reeds ingezette initiatieven in de provincie Drenthe worden opgepakt en gestimuleerd door de provincie.

De gevraagde bijdrage van de provincie van € 100.000,-- is daarvoor reëel. Bedrijven hebben tot nu toe veel meer mogelijkheden gehad om te investeren in duurzaamheid. Naast subsidies waren er ook de diverse belastingaftrekregelingen. Alles wat voor de utiliteitsbouw van een gemeente moet worden gedaan om de energie-neutrale situatie te bereiken, moet dus zelf worden gefinancierd. De haalbaarheid van de maatregelen wordt door Invent onderzocht en betaald door de gemeente Assen. De gevraagde bijdrage is een eerste inschatting en bedoeld voor daadwerkelijke investeringen. Uit de analyse door Invent moet blijken wat er exact aan extra investering noodzakelijk is. Een eerste berekening leert dat tussen de 15% en 20% van de stichtingskosten van het gebouw gereserveerd moet worden om het gebouw van het sportpark energieneutraal te maken. Juist omdat er geen andere regelingen bestaan voor een gemeente om de utiliteitsbouw energieneutraal te maken.

Bijdragen van derden zijn niet beschikbaar, doordat bijvoorbeeld energiebedrijven zich vooral richten op de consumentenmarkt. Energiebedrijven zitten overigens niet te wachten op gebouwen die geen energie afnemen. Voor de Nederlandse Organisatie voor Energie en Milieu geldt dat alleen het proces gefinancierd wordt en niet de benodigde kapitaalinvesteringen.

Conclusie: indien de provincie geen bijdrage levert, is het moeilijk, zo niet onmogelijk om de voorgestelde plannen te realiseren.

Advies

1. Beschikbaar stellen van € 100.000,-- uit het Fonds flexibel beleid ten behoeve van de realisatie van een energieneutraal sportcomplex in de wijk Kloosterveen te Assen.

Meetbaar/Beoogd beleidseffect

- Door het nemen van verregaande en innovatieve energiebesparingsmaatregelen wordt dit sportcomplex het eerste energieneutrale sportcomplex in Drenthe. Het fungeert hiermee als voorbeeld voor geheel Drenthe, met als doel om meer energieneutrale sportcomplexen te realiseren. Daarnaast kan het een landelijke uitstraling krijgen.
- Met de bouw van dit sportcomplex krijgen diverse sportclubs onderdak. Dit betekent dat het sportcomplex door zeer verschillende groepen mensen wordt bezocht. (Van jong tot oud, van schaatser tot voetballer.) Met het gebouw wordt een brede doelgroep bereikt. Hiermee krijgt het gebouw een educatief karakter.
- Het gebouw kan gebruikt worden voor voorlichtings- en promotieactiviteiten.
- Sportcomplexen zijn meestal energiegrootverbruikers. De provincie kan tezamen met de gemeente Assen trachten om met de uitvoering van dit voorbeeldproject een omslag in energieverbruik te bewerkstelligen bij sportcomplexen. In deze gebouwen is nog een enorme energiebesparing te bereiken.

Argumenten

1.1. De bouw van het eerste energieneutrale sportcomplex in Drenthe draagt bij aan de volgende provinciale doelstellingen.

1. Het project past binnen het bestuursprogramma Besturen in balans, waarbij de provincie verdere invulling wil geven aan de toepassing van duurzaamheidsprincipes, waaronder energiebesparing.
2. Het project sluit aan bij de provinciale doelstellingen zoals vastgelegd in de Nota energiebeleid. In deze nota is het provinciale energiebeleid vastgelegd. Een van de hoofdlijnen van dit beleid is het verduurzamen van het energieaanbod.

De provincie is voorstander van het gebruik van zonne-energie en andere vormen van duurzame energie teneinde een belangrijke CO₂-reductie te kunnen behalen. De beschikbare middelen in het kader van de Nota energiebeleid zijn daar-toe niet toereikend. Onlangs zijn de rijkssubsidies voor dergelijke maatregelen afgeschaft, waar-door er geen alternatieve financieringsmogelijkheden zijn.

3. De provincie Drenthe zal de realisatie van een deel van de (inter)nationale klimaatafspraken moeten waarmaken in de vorm van activiteiten op het gebied van energiebesparing en duurzame energie in Drenthe. Dit conform de Uitvoeringsnota klimaatbeleid (Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer) en het Actieprogramma energiebesparing (Ministerie van Economische Zaken), het IPO-Milieuprogramma 1999-2003 (thema Energie), het Bestuursakkoord Nieuwe Stijl (BANS, onderdeel klimaatbeleid) en het Convenant Klimaatbeleid.
4. In de Beleidsnota 2003 is (op bladzijde 27) aangegeven dat op het gebied van Klimaatbeleid in 2003 de nadruk zal liggen op energie in de bouw en toepassing van principes als energie-neutraal bouwen.

Uitvoering

Tijdsplanning

Rapport Invent gereed:	begin 2003
Beslissing burgemeester en wethouders van Assen:	voorjaar 2003
Start bouw sportcomplex:	zomer 2003
Oplevering sportcomplex:	voorjaar 2004

Financiën

Totale kosten realisatie sportcomplex	€ 3.000.000,--
Kosten energieneutrale maatregelen	€ 200.000,--
Externe kosten/gemeente Assen	€ 100.000,--
Kosten voor de provincie	€ 100.000,--

Uit het budget: Fonds flexibel beleid

Monitoring en evaluatie

De gemeente Assen dient in 2005, 2006 en 2007 een evaluatierapport op te stellen teneinde in beeld te brengen of de energiedoelstellingen worden gehaald, alsmede inzicht te verstrekken op welke wijze invulling wordt gegeven aan de overdraagbaarheid van de kennis en voorlichting aan doelgroepen. De resultaten worden meegenomen in de jaarlijkse rapportage richting de staten in het kader van het activiteitenprogramma van de Nota energiebeleid.

Extern betrokkenen

Dit project is opgesteld in nauw overleg tussen:

- de gemeente Assen;
- de bewoners van de wijk Kloosterveen;
- de IJsvereniging Kloosterveen;
- de voetbalvereniging;
- de Korfbalvereniging VDW/OLS;

Daarnaast zullen er nog vele toekomstige gebruikers zijn zoals:

- gebruikers van de skeelerbaan;
- gebruikers van de kantines (multifunctioneel gebruik van de ruimten).

Bij dit project zijn dus veel partijen en veel leeftijdscategorieën betrokken.

Communicatie

Dit project heeft een duidelijke voorbeeldfunctie. In overleg met de gemeente Assen en de Stafgroep Communicatie zal een communicatietraject worden opgesteld, onder meer richting het Platform Duurzaam Bouwen, het Energie overleg Drenthe, gebruikers en andere overheden. Er moet veel aandacht besteed worden aan voorlichting en promotie, onder meer door publicaties in de media, rondleidingen en deelname aan voorlichtingsbijeenkomsten en symposia.

Bijlagen

1. Samenvatting rapport van de Grontmij: Sport- en recreatiepark Kloosterveen.

Ter inzage in de leeskamer

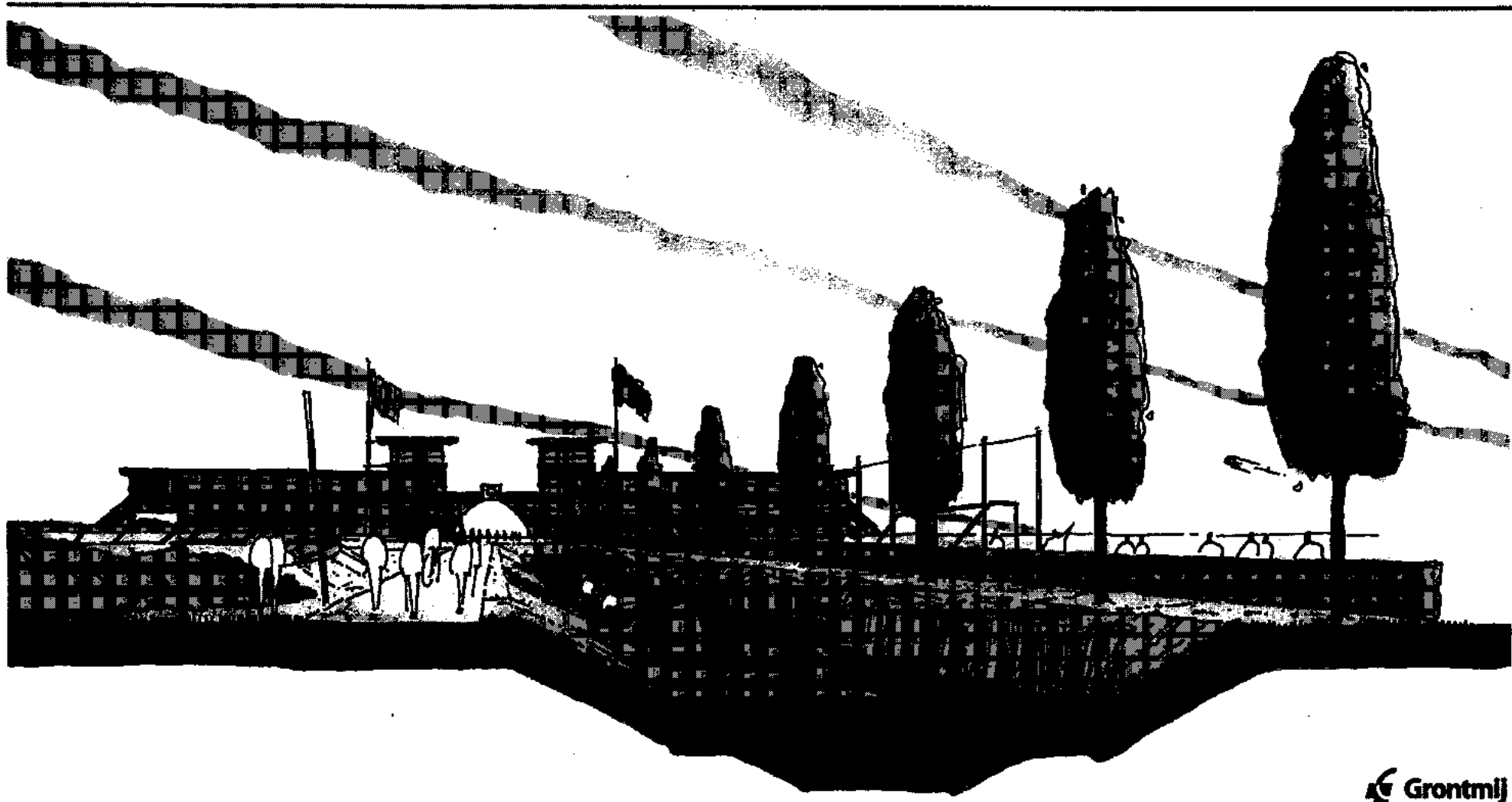
N.v.t.

Assen, 20 januari 2003
Kenmerk: 3/6.16/2003000396

Gedeputeerde staten van Drenthe,

A.L. ter Beek, voorzitter
J.D. Nauta, griffier

Bijlage(n)
jh/coll.

 Grontmij

Sport- en recreatiepark Kloosterveen

Sport- en recreatiepark Kloosterveen

1. De uitdaging

Een sport- en recreatiepark in de nieuwe wijk Kloosterveen aanleggen is de uitdaging. Graag presenteert Grontmij haar visie en plannen.

1.1 Inleiding

In de nota 'Kansen zien, kansen benutten' heeft de gemeente Assen een modern en vooruitstrevend sportbeleid neergelegd. De basis voor dit beleid wordt gevormd door de visie dat sport een belangrijke rol speelt in uiteenlopende maatschappelijke processen en een bijdrage levert aan het welbevinden van alle inwoners van Assen.

In de vertaling van deze visie naar concrete activiteiten en producten ligt een grote uitdaging. Dit geldt ook voor de inrichting van nieuwe sportfaciliteiten, zoals sport- en recreatiepark Kloosterveen. Grontmij wil, samen met alle betrokkenen, de realisering van dit park tot een succes maken.

De gemeente Assen heeft veel voorwerk verricht. Uiteindelijk heeft dat geresulteerd in een schetsontwerp, dat aan de bewoners en de betrokken verenigingen is voorgelegd. Dit schetsontwerp is uitgangspunt voor onze offerte en kan, indien u voor dit ontwerp kiest door Grontmij worden aangelegd. De gemeente heeft in de offerteaanvraag van 4 juni 2002 aan de inschrijvers gevraagd invulling te geven aan het begrip maatschappelijk rendement van de sport en dit begrip ook goed zichtbaar en daarbij controleerbaar te maken. Grontmij is deze uitdaging aangegaan. In deze offerte hebben wij vanuit onze visie een alternatief ruimtelijk plan ontwikkeld, waarin actieve en passieve sportbeleving, veiligheid en duurzaamheid nog verder zijn uitgewerkt. De kosten voor dit alternatieve plan zijn gelijk aan de kosten voor de aanleg van het door de gemeente Assen opgestelde plan en de technische specificaties zijn voor beide plannen van toepassing. Overigens is bij het ontwerp van de velden steeds uitgegaan van de specificaties en kwaliteitseisen van de betreffende sportbonden en ISA-Sport (NOC*NSF).

In deze uitgebreide offerte willen wij u zo duidelijk en volledig mogelijk informeren over onze zienswijze en invulling van het maatschappelijk rendement van deze accommodatie.

Aan de hand van een aantal thema's gaan wij in het eerste onderdeel van deze offerte in op diverse aspecten die ons inziens van belang zijn in de totstandkoming en opzet van het nieuwe sport- en recreatiepark.

1.2 Assen kijkt vooruit

In 'Assen koerst' presenteert de gemeente Assen een heldere en ambitieuze toekomstvisie. Er is hierbij gekozen voor een periode van bijna twee decennia. In treffiende beelden wordt het Assen van 2020 geschetst. De verwachting is dat Assen zal doorgroeien tot een stad van ongeveer 80.000 inwoners. In de ontwikkeling van Assen speelt duurzaamheid een belangrijke rol. Niet alleen de duurzaamheid van gebouwen, infrastructuur en groen spelen hierbij een belangrijke rol, maar ook een duurzaam aanbod van werken, wonen en recreëren.

Duurzaamheid staat centraal in onze bedrijfsfilosofie. In alle facetten van de bouw van accommodaties komt deze filosofie terug, van materiaalgebruik tot water- en energiebeheer. Onze aanpak heeft ertoe geleid dat Grontmij als enige advies- en ingenieursbureau in bezit is van het ISO 14001-certificaat. Ook voor de

belangrijkste onderaannemers, architectenbureau Dorenbos uit Roodkerk en Strijker Bouw b.v. uit Hoogeveen is duurzaam bouwen een uitdagende vanzelfsprekendheid.

Duurzaamheid hangt nauw samen met multifunctionaliteit. Wij herkennen dit ook in de visie van de gemeente Assen in 'Assen koerst' waar (ook in de toekomst) een nadruk ligt op creatief en zorgvuldig ruimtegebruik.¹⁾ Onze visie is dat door een juiste opzet en inrichting voorzieningen een tweede of derde "leven" kunnen hebben. Dit houdt in dat deze voorzieningen relatief eenvoudig kunnen worden ingericht op basis van nieuwe gebruikers of nieuwe bestemming. Hierdoor kan bijvoorbeeld worden ingespeeld op de ontwikkeling van de bevolkingssamenstelling in een stadsdeel of wijk. In een "vergroeiende" wijk waarin het aandeel ouderen toeneemt, kunnen voorzieningen worden heringericht voor deze doelgroep.

1.3 De rol van sport in de (lokale) samenleving

Sport heeft de laatste tien jaar een enorme ontwikkeling doorgemaakt. Niet alleen in de wijze waarop sport wordt beoefend, maar ook de betekenis van sport voor bijvoorbeeld de economische ontwikkeling, sociale samenhang en de ontwikkeling van normen en waarden. Niet voor niets wordt vaak gesproken over "versporting" van de samenleving.

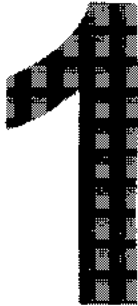
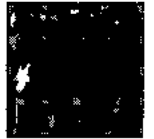
Sport is de laatste jaren "herontdekt" als middel in uiteenlopende maatschappelijke processen. Door het laagdrempelige karakter leent sport zich voor het bereiken van grote groepen mensen. Op het sportveld en in de sportkantine komen mensen met verschillende achtergronden en leeftijden samen voor gezamenlijke vrijetijdsbesteding. Contacten bij de sportvereniging of in de sportschool dragen bij aan de vergroting van wederzijds begrip en tolerantie. Het samen sporten op wijk- en buurtniveau bevordert de sociale cohesie in een lokale samenleving.

Daarnaast zijn sportieve activiteiten cruciaal in het verbeteren van de volkgezondheid. In een maatschappij waar moderne communicatiemiddelen een steeds grotere rol spelen en de aantrekkingskracht van televisie en internet groot is, is sport een belangrijke manier om de fysieke en mentale conditie op peil te houden. Met name voor jeugd is het stimuleren van sport en bewegen van groot belang. Dit zal alleen kans van slagen hebben als het sportaanbod aansluit op de behoefte en de belevingswereld van deze doelgroep.

Onder andere met behulp van de Breedtesportimpuls van het ministerie van VWS worden in Assen sportstimulering en sportontwikkeling ingezet om het rendement van sport te optimaliseren. In de opzet van het nieuwe sport- en recreatiepark zal dan ook een duidelijke relatie met deze integrale benadering van sport worden gelegd. Dit betekent dat met name de dwarsverbanden met de beleidsterreinen onderwijs en welzijn van belang zijn.

1.4 Sportgedrag en sportieve recreatie

Naast de bovengenoemde visie op sport is ook het sportgedrag van de Nederlander veranderd. Veel mensen kiezen voor sportieve vrijetijdsbesteding, waarbij door de consument zelf tijdstip, kosten en plaats bepaald worden. Sport wordt in diverse verbanden beoefend. Waar vroeger de vereniging vaak de enige aanbieder was, zijn tegenwoordig vele vormen en organisaties die activiteiten aanbieden. Het verband waarin veel mensen sporten en bewegen is vaak informeel en steek wisselend. In tegenstelling tot verenigingssport, waar doorgaans competitie een belangrijke rol speelt, ligt in deze nieuwe "verbanden" de nadruk meer op het bewegen. Doelstellingen van deze activiteiten liggen vooral op het vlak van verbetering van de lichamelijke conditie en het uiterlijk of het ondergaan van een beleving. Het spel-element van sportbeoefening is hierbij van ondergeschikt belang. Men kan dit omschrijven als een "ontsporting" van de sport.

De consument ontdekt nieuwe vormen van beweging en wordt, meer dan voorheen, ook daadwerkelijk in de gelegenheid gesteld om dit uit te proberen. Daar komt bij dat kwaliteit van het sportaanbod steeds vaker de doorslag geeft in de uiteindelijke keuze. Deze kwaliteit wordt verwacht in de sporttechnische begeleiding, de sfeer en de inrichting van de accommodatie. Dit alles moet bijdragen aan de juiste beleving en het gevoel dat de sporter heeft bij de sportactiviteit. In veel gevallen blijkt dat men ook bereid is om hieraan meer geld te besteden.

1.5 De consequenties voor de moderne sportaccommodatie

De verandering van het sportgedrag en de verwachtingen van mensen hebben direct invloed op de aard en opzet van sportaccommodaties. Hieronder schetsen wij, aan de hand van een aantal uitgangspunten, ons (toekomstig) beeld van sport- en recreatiepark Kloosterveen. Het gebruik en de functie van het park staan hierbij centraal.

Leefbaarheid

Het nieuwe sportpark kenmerkt zich door openheid. Het open karakter nodigt vele mensen uit om hier te recreëren. Het park is een ontmoetingsplaats voor jong en oud.

Hoewel de sportfaciliteiten een belangrijke plaats innemen in de inrichting van het park, is de parkachtige omgeving zeer geschikt om andere activiteiten te ondernemen. Er is ruimte om te wandelen, te fietsen, maar ook om te picknicken. Er kan hierbij gedacht worden aan het plaatsen van banken en tafels en de aanleg van speciale barbecue-plaatsen. Uiteraard zal hier in nader overleg met de opdrachtgever op in worden gegaan.

De paden rond en door het park worden veelvuldig gebruikt voor joggen en skeeleren. Ook de skeelerbaan is openbaar, waardoor deze voorziening een trekpleister is voor jonge akaters en skateboarders. De aanleg van het openbare recreatieve voetbalveld moet het gebruik van het park verder stimuleren.

Door de ligging vormt het park één geheel met de wijk Kloosterveen, de Sterrenbeeldenbuurt en de Planetenbuurt. De (fysieke) afstand tussen wonen en sporten is zeer klein. Door een aantrekkelijke, groene uitstraling te geven aan het totale park wordt mensen letterlijk de mogelijkheid geboden om in de eigen "achtertuin" te recreëren. Zoals ook in de Asser sportnota is aangegeven, blijft hierdoor de drempel om te sporten laag⁴. Deze laagdrempeligheid maakt dat positieve effecten van sport op gezondheid en sociale cohesie grotere kans van slagen hebben.

Een praktische en doelmatige inrichting bepaalt ook de leefbaarheid. Uit onderzoek bij gebruikers van groenvoorzieningen wordt overlast als gevolg van honden(poep) als de grootste ergernis naar voren gebracht. Een segmentering in het park, waarbij het uitlaten van honden niet verboden maar gereguleerd wordt, is hierbij een praktische oplossing.

Multifunctionaliteit en diversiteit

In het park nemen de accommodaties van de hoofdgebruikers voetbalvereniging FC Assen, korfbalvereniging VDW-OLS en ijvereniging Kloosterveen een prominente plaats in. Zoals ook in de offerteaanvraag van 4 juni jongvrienden is aangegeven, zullen deze verenigingen een actieve rol spelen in activiteiten naast hun "eigen" reguliere aanbod. Tevens zullen deze verenigingen geconfronteerd worden met de (veranderende) wensen van hun leden. Het sportaanbod door verenigingen zal zich hierdoor (moeten) ontwikkelen. Dit heeft ook consequenties voor de inrichting en het gebruik van sportaccommodaties. Samen met de verenigingen zullen wij tot een aantrekkelijke en praktische invulling komen van de voorzieningen, voor nu én in de toekomst. Het sociaal en cultureel planbureau geeft aan dat mensen niet alleen graag sport beoefenen, maar er ook graag naar kijken. Laten zien wat sporters (ook tijdens trainingen) doen, verhoogt de attractiewaarde van het totale complex. Openheid is reclame voor de verenigingen.

De aangelegde sportfaciliteiten, zoals de skeelerbaan, het recreatieveld en de voetbal- en korfbalvelden worden dus niet alleen gebruikt voor trainingen en wedstrijden van sportverenigingen, maar ook voor onderwijsdoelenden en buurtactiviteiten.

Door de clustering van voorzieningen op sportpark Kloosterveen is een gevarieerd aanbod aan lessen lichamelijke opvoeding mogelijk. Leerlingen van het basis- en voortgezet onderwijs kunnen op één locatie kennis maken met diverse takken van sport. De sporttechnische kennis van verenigingskader kan hierbij worden benut.

Door de nabijheid van bijvoorbeeld scholencomplex Kloosterveeste kan het sportpark een belangrijke rol spelen in de ontwikkeling van het brede school-concept. Niet alleen tijdens, maar ook na schooltijd vormt het park een vertegstuk voor de opvang van jeugd. Bij de inpassing van de bebouwde voorzieningen op het park is dan ook rekening gehouden met aankoppelmogelijkheden voor een sporthal en/of ruimtes voor buitenschoolse activiteiten. Hierbij kan snel worden ingespeeld op de beleidsvoornemens van bijvoorbeeld het Koninklijke Nederlandse Korfbal Verbond: sporten in combinatie met buitenschoolse activiteiten is de toekomst van het korfbal.

Voor de Assenaren uit met name de wijk Kloosterveen, de Planetenbuurt en de Sterrenbeeldenbuurt, vervult het sport- en recreatiepark een belangrijke functie. De sportverenigingen fungeren als "community centers".⁴ De clubgebouwen en velden op het park worden dan ook gebruikt voor de organisatie van buurtactiviteiten, zoals een jaarlijks stratenvoetbal- of volleybaltoernooi.

Door de inrichting van de openbare ruimte van het park wordt de mogelijkheid gecreëerd om allerlei vormen van "ongeorganiseerde" sport te beoefenen.

Wij denken hierbij onder andere aan een aantrekkelijke, goed verlichte looproute zodat mensen individueel of in groepsverband op een veilige manier een vast parcours kunnen afleggen.

Bij het ontwerp van de constructie van de velden en de skeelerbaan is ervoor gekozen dat de ombouw naar een nieuw speeloppervlak eenvoudig kan plaatsvinden. De onderbouw van het trainingsveld voldoet aan de eisen die gesteld worden aan de onderbouw van een kunstgrasveld voor voetbal. Het in de toekomst ombouwen van dit veld naar kunstgras kan hierdoor relatief goedkoop geschieden.

Bereikbaarheid en toegankelijkheid

In een optimaal gebruik van het park zijn goede bereikbaarheid en toegankelijkheid onontbeerlijk. De ontsluiting geldt niet alleen voor autoverkeer, maar met name voor (jeugdige) fietsers en voetgangers. In de eerder aangehaalde toekomstvisie presenteert Assen zich als kindvriendelijke stad, waarbij fietsvriendelijke infrastructuur expliciet is genoemd. De toegankelijkheid voor jeugd uit de omliggende wijken krijgt in onze opzet dan ook grote aandacht en wordt geaccentueerd door de duidelijke centraal gelegen fietsverbinding naar de gebouwen. Speciale aandacht wordt gegeven aan de toegankelijkheid van de diverse accommodatieonderdelen voor gehandicapte gebruikers en bezoekers.

Veiligheid

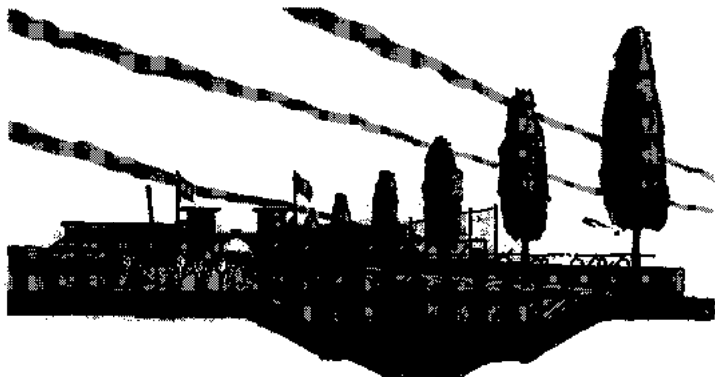
De intensiteit waarmee het park gebruikt wordt, hangt nauw samen met (het gevoel van) veiligheid. Anders moeten zonder zorgen hun kinderen zo veel mogelijk zelfstandig naar het park kunnen laten gaan. Maar ook voor volwassenen telt het gevoel van een veilige omgeving.

Wij hebben in ons voorstel voor de inrichting van het park getracht de randvoorwaarden neer te leggen om aan deze eis te voldoen.

Het open karakter van het park wordt benadrukt door duidelijke zichtlijnen vanuit de aangrenzende wijken. Waar mogelijk zijn hekken vervangen voor ruime sloten, waardoor de openheid is vergroot. De sloten zijn voorzien van plasbermen. De sociale controle en veiligheid wordt hierdoor vergroot. Er is getracht zoveel mogelijk "dode hoeken" weg te nemen. Wij stellen dan ook voor om de betrokken-

heid van de wijk te verbeteren doen door fysieke scheidingen zoals bomen of heuvels (plaatselijk) weg te nemen. Door goede verlichting van wegen en paden wordt de veiligheid van de infrastructuur naar en op het park vergroot. Het fietspad naar de gebouwen is gescheiden van de toegangsweg voor het autoverkeer en vormt een overzichtelijke, veilige en centrale as in het park.

Impressie hoofdentree sportpark

3

1.6 Duurzaamheid

De zorg voor en het beheer van de leefomgeving vragen om een uitdagend ontwerp en goed materiaal gebruik. In het denken van de landschapsarchitect, de bouwkundige architect en de aannemers staat duurzaamheid centraal. Bij het uitwerken van het (alternatieve) ontwerp is steeds gekozen voor duurzame oplossingen, waardoor volledig tegemoet wordt gekomen aan het door de gemeente Assen ondertekende Convenant Duurzaam Bouwen. Bij het bouwrijp maken van het terrein is gezocht naar mogelijkheden van werk-met-werk maken en door de aanleg van voldoende open water in het plan is een ruime waterberging gecreëerd. Flexibel peilbeheer maakt extra waterberging mogelijk, zonder dat aan de technische uitgangspunten voor de aanleg van de accommodaties geweld wordt aangedaan.

Bij de bouw zijn de volgende toepassingen voor het duurzaam bouwen (DuBo) gehanteerd:

- Begane grondvloer $R_c = 3,5 \text{ m}^2 \text{ K/W}$
- Gevelmetselwerk $R_c = 3,0 \text{ m}^2 \text{ K/W}$
- Dak $R_c = 3,5 \text{ m}^2 \text{ K/W}$
- Energiezuinigheid op niveau energieprestatie coëfficiënt van $\pm \text{Epc} < 0,9$
- HR-glas ($U = 1,3 \text{ W/m}^2 \text{ K}$) in alle verwarmde ruimten
- De verduurzaming van stalen bouwproducten in overeenstemming met de te verwachten klimaat klasse
- Geen producten die (h)cfcs bevatten
- Pvc met hergebruik garantie en indien voor toepassing verkrijgbaar, gerecycled pvc
- Hoogovercement waar dit functioneel / productietechnisch mogelijk is
- Bij totale houtverduurzaming, producten met Komo kwaliteiten
- Buitenkozijnen uitgevoerd in Hemlock / Vilam larix / Meranti keurhout
- De leidinglengtes tussen warmwatertoestel en warmwater tappunt (keuken- /doucheruimte) beperkt
- Waterleidingen van kunststof
- Het geluidsniveau ten gevolge van installaties beperkt

- Een goede inregeling van de verwarmingsinstallatie
- Minerale wol als isolatie van spouw
- Als bedekking voor platdak EPDM dakbedekking
- Geprefabriceerde producten toepassen
- Bekistingolie en smeermolie op plantaardige basis
- Dorpels van keramische tegels bij natte ruimten (Holomite)
- Anhydriet dekvloer op de prefab betonvloeren
- Schilderwerk hout binnen watergedragen verf
- Schilderwerk hout binnen, high solid verf
- Boelen en oversteken van Wisa-sp-Bco beplating (beukenmultiplex)
- Maatvoering op handelsmaten (beperkt de afvalberg)
- Beperkt gebruik van eenmalig verpakkingsmateriaal
- Bouwplaatsafval wordt in zoveel mogelijk fracties gescheiden
- Kitarme detaillering
- Benodigde rookmelders plaatsen
- Een duidelijke gebruiksaanwijzing wordt meegeleverd (onderhoud en installaties en de bediening installaties)
- Een CV / warmtetoestel met hoog rendement (HR)
- Beton met 20 % beton- of menggranulaat als grindvervanger

1) In de toekomstvisie "Assen koerst" wordt gesproken over de mogelijke ontwikkeling van de "Asser school". Dit voorgestelde bouwconcept kenmerkt zich door de termen: speels, inspirerend, creatief, groen en warm. Grontmij heeft getracht deze elementen zo goed mogelijk te verwerken in het voorstel voor de inrichting van sport- en recreatiepark Kloosterveen.

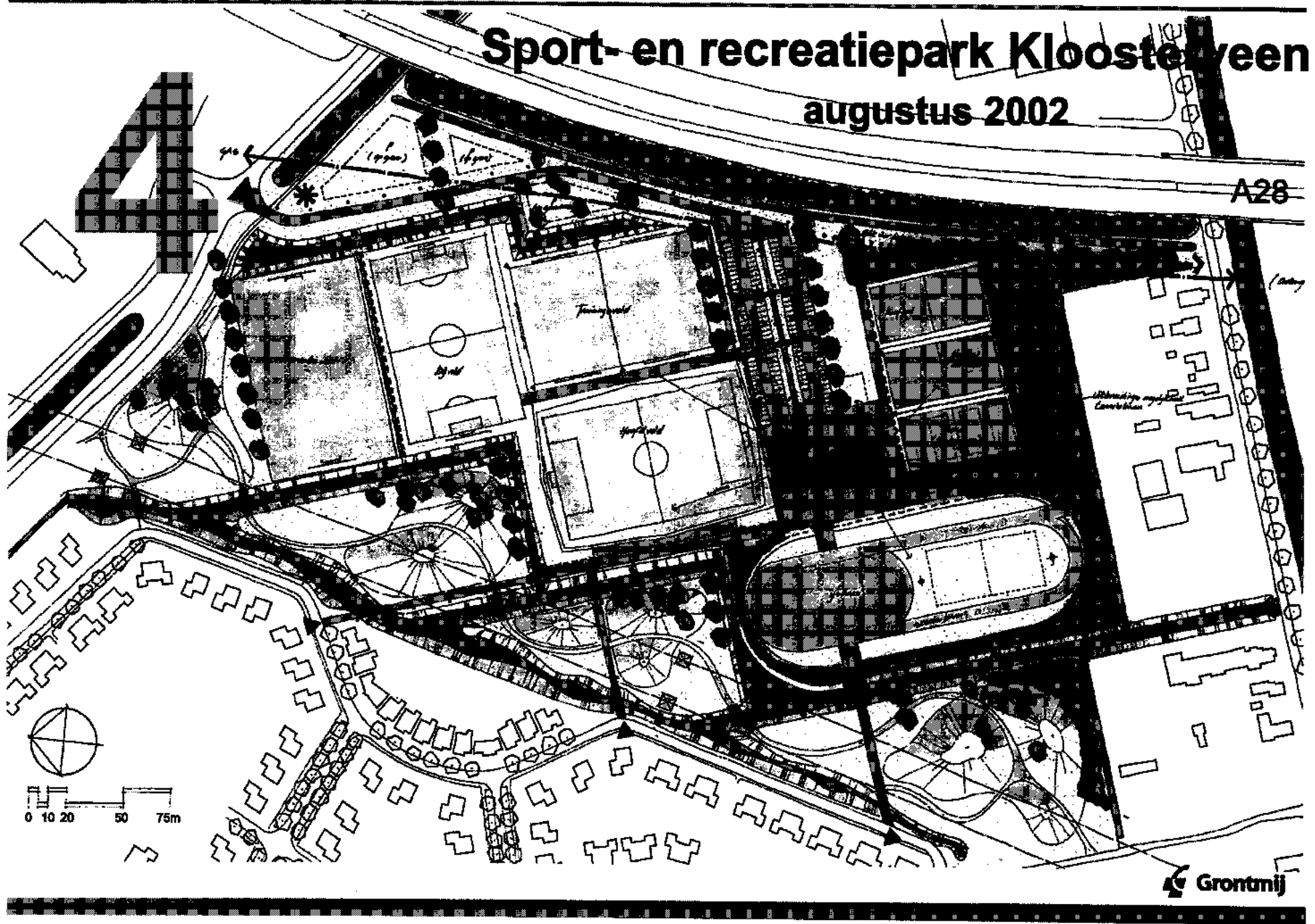
2) Sportnota Assen 2001 - 2007, "Kansen zien, kansen berutten", pagina 8 (Ruimtelijke ontwikkelingen).

3) Zie ook Toekomstvisie 2020 "Assen koerst" (mei 2001), pagina 13.

Sport- en recreatiepark Kloosterveen

augustus 2002

A28

Provinciale staten van Drenthe;

gelezen het voorstel van gedeputeerde staten van Drenthe van 20 januari 2003, kenmerk 3/6.16/2003000396;

BESLUITEN

- I. € 100.000,-- beschikbaar te stellen ten behoeve van de realisatie van een energieneutraal sportcomplex in de wijk Kloosterveen te Assen;
- II. dit bedrag te dekken uit het Fonds flexibel beleid.

Assen, 19 maart 2003

Provinciale staten voornoemd,

, griffier

, voorzitter

jh/coll.